

Предлаганите обучителни програми са предназначени за работещите в публичната администрация на национално и местно равнище, специалисти в музеи, библиотеки и архиви, представители на професионални нестопански организации в областта на културата, туризма и регионалното развитие, както и за всеки, който търси обща или специализирана професионална подготовка, свързана с опазване, социализиране, управление и използване на културното наследство.

Свободата на избор на дисциплини позволява на обучавания да формира обща професионална подготовка в областта на културното наследство съобразно собствените си предпочитания, като по този начин се предлага отговор и на потребността от динамичност и гъвкавост, които реабилитират диференцираното отношение и индивидуалния подход в процеса на обучение.

лице за контакт: Ани Истаткова
електронен адрес: aistatkova@uni-sofia.bg

ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

ИНТЕГРИРАНИ ОБУЧИТЕЛНИ ПРОГРАМИ

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

**ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
В ОБЛАСТТА
НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО
ИНТЕГРИРАНИ ОБУЧИТЕЛНИ ПРОГРАМИ**

ОБУЧЕНИЯ И ПРОГРАМИ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Предизвикателствата, пред които сме изправени през 21. век, правят особено актуална темата за професионалното развитие в областта на културното наследство. Нейното приемане като изследователска задача разкрива дефицити и проблеми, които са идентифицирани в рамките на научната задача „Професионално развитие в областта на културното наследство. Образование, обучение и валидиране на знания, умения и компетентности“, както и при изпълнението на научната задача “Разработване и промоция на съвместни образователни програми. Осъществяване на проучване на дефицитите и нуждите от обучение по туристически професии, свързани с използването на културното наследство. Разработване на методики, учебни програми, учебни помагала и помощни материали и пилотното им тестване”, финансирани от Националната научна програма „Културно-историческо наследство, национална памет и обществено развитие“/ РМС № 577 от 17 август 2018 г. Тяхното отстраняване или минимизиране изисква изработването и предлагането на обучителни програми. Необходимо е да се посочи, че в повечето от случаите потребностите и очакванията значително надхвърлят капацитета на формалното образование, „обричайки“ ни да използваме нови и разнообразни форми на професионална подготовка, свързани преди всичко с неформално обучение и самостоятелно учене, които трябва да имат непрекъснат характер, ако искаме да се превърнат в своеобразен отговор на съвременните предизвикателства и реалности.

От друга страна – опазването, социализирането, както и доброто управление и използване на културното наследство като съвкупност от културни ценности, които са носители на памет, не търпи отлагане във времето, доколкото пространството на неговото съществуване много често е разрушително както за физическата му цялост, така и за носената от него памет. Същевременно културното наследство се превръща в залог за постигането на смислено човешко съществуване, което ни отличава от всички останали индивиди и общества, когато се превърне в осъзната национална и културна идентичност. Усещането за загуба на коментираното национално богатство предизвиква търсенето на нестандартни решения и подходи в набавянето на професионална компетентност за опазване, социализиране и управление на културното наследство. Това предполага система за подготовка на различни по характер и насоченост специалисти, която не само да поощрява, но и да обезпечава формирането на нови знания, умения

и компетентности като част от професионално развитие способно да отговори както на очакванията на обществото, така и на предизвикателствата на динамично променящата се външна среда.

Поставени в този контекст, предлаганите обучителни програми имат претенцията да развиват **специализирани знания, умения и компетентности**, свързани с опазване, социализиране, управление и използване на културното наследство, като същевременно предоставят избор по отношение на съответната специализирана програма, така и на предлаганите обучителни форми. Обучаваният би могъл избира по своя преценка дисциплини, които да формират неговата **обща професионална подготовка** в областта на културното наследство. Свободата на избор би трябвало да отговори на потребността от динамичност и гъвкавост и същевременно специфичност, които реабилитират диференцираното отношение и индивидуалния подход в процеса на обучение.

Структурата на програмите за професионално развитие включва (1) обща и (2) специална част в оптимална пропорция, позволяваща да се изгради стабилна основа от знания, която да бъде развивана с провокирани от практиката умения с оглед на формирането на адекватни на времето и отправените предизвикателства професионални компетентности в областта на културното наследство. Общата част включва 3 задължителни дисциплини, които пресичат проблематиката на предлаганите обучителни програми по опазване, социализация и управление на културното наследство, както и в областта на туризма, основан на културно наследство като към всяка от тях трябва да бъдат избрани и 4 специализирани дисциплини, съобразени със съответната програма. Общата професионална подготовка в областта на културното наследство и на основания на него туризъм се формира от свободния избор на обучавания на 7 дисциплини от наличните обучителни форми в различните програми. Обучителните програми са представени с включените в тях дисциплини, всяка от които има анотация, допълнени от представяне на преподавателите. Предлаганите програми са предназначени преди всичко за работещите в специализираната публична администрация в областта на културата на национално и местно равнище, специалисти в музеи, библиотеки и архиви, представители на професионални нестопански организации в коментираната област, туризма и регионалното развитие, както и за всеки, който търси обща или специализирана професионална подготовка, свързана с опазване, социализиране, управление и използване на културното наследство. Очаквания има и по отношение на административния капацитет в областта на културното наследство и най-вече към необходимостта от олекотена и гъвкава администрация,

обърната с лице към хората, която прилага в практиката идеите за творческа бюрокрация.

Административният капацитет на специалистите, които работят като публична администрация в областта на културата и в частност на културното наследство, е от изключително значение за качествено изпълнение на техните правомощия. В неговото формиране и развитие централна роля имат обученията и квалификацията на държавните служители. Поради тази причина в Закона за държавния служител (обн. ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г.) и по-конкретно в чл.35. ал.1 (изм. - ДВ, бр. 57 от 2016 г.) е предвидено, че „органът по назначаването осигурява условия за обучение за професионално и служебно развитие на държавния служител“. Това би могло да става и „за сметка на съответната администрация“ (чл. 35. ал. 2. изм. - ДВ, бр. 57 от 2016 г.). Организацията на процеса по професионално развитие на държавните служители се осъществява чрез утвърждаване на „годишен план за обучение на служителите в съответната администрация, въз основа на установените потребности от обучение“ съгласно чл. 35. ал.6 от ЗДС (нова - ДВ, бр. 95 от 2003 г., предишна ал. 4, доп. - ДВ, бр. 57 от 2016 г.) като за постигането на тази цел „ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България се определят средства за обучение за професионално и служебно развитие на служителите в администрацията в размер до 2 на сто от планираните средства за работна заплата“ (чл. 35. ал.8 от ЗДС, нова - ДВ, бр. 95 от 2003 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2006 г., в сила от 01.01.2007 г., доп. - ДВ, бр. 14 от 2015 г., в сила от 01.04.2015 г., предишна ал. 6, изм. - ДВ, бр. 57 от 2016 г.).

Професионалното развитие обаче е изключително отговорно занимание, преди всичко по отношение на следващите поколения, за да бъде оставено на самоорганизацията и добрата воля за усъвършенстване на специалистите в областта на културното наследство и туризма. Поради тази причина добре би било да се изработи система за признаване на придобитите знания, умения и компетентности, която да бъде обвързана с обучение и професионално развитие. Подобна система предполага разработването на квалификации за специфични професии и част от професии, които не попадат в списъка на професиите за професионално образование и обучение и остават извън обхвата на Закона за професионалното образование и обучение (обн., ДВ, бр. 68 от 30.07.1999 г.), но вече са необходими за опазването, социализирането, управлението и използването на културното наследство. Квалификацията трябва да удостоверяват постигнатите резултати от проведените обучения, както и да бъдат обвързани с възможности за по-нататъшно професионално

развитие, съобразено с индивидуалните предпочитания на различните специалисти. Признаването на придобитите знания и умения, каквото представлява валидирането, трябва да се осъществява от институциите на паметта, а квалификациите да се изработват в сътрудничество с изследователски центрове. Предлаганата система трябва да бъде достатъчно гъвкава, за да отрази потребностите на различните специалисти в областта на културното наследство и туризма, както и да повиши техния професионален, социален и икономически статус в зависимост от специфичните им знания, умения и компетентности, които от друга страна са предпоставка за диференцирано увеличаване на заплащането на труда на работещите в музеите, библиотеките и архивите. Преодоляването на разминаването на предлаганото формално образование с потребностите на практиката, така че профилът на специалистите да съответства на извършваните от тях дейности, в крайна сметка би трябвало да повиши качеството на опазването, социализирането, управлението и използването на културното наследство.

Проф. д.н. Иван Кабаков

ОБУЧИТЕЛНИ ПРОГРАМИ

ОБУЧИТЕЛНА ПРОГРАМА „ОПАЗВАНЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО“

Общи и задължителни форми на обучение

1. Правна инфраструктура на професионалното развитие в областта на културното наследство / Проф. д.н. Иван Кабаков
2. Валидиране на знания и умения в областта на културното наследство / д-р Милена Колева-Звънчарова
3. Анализ на публични политики / Гл. ас. д-р Симеон Петров

Специализирани и избираеми форми на обучение

1. История на професиите в областта на културното наследство / Доц. д-р Тодор Попнеделев, гл. ас. д-р Владимир Станев, гл. ас. д-р Светослав Живков
2. Експертиза на движими културни ценности / Проф. д.н. Иля Прокопов
3. Консервация и реставрация на писмени и художествени ценности на хартиен носител / д-р Ивайла Богданова
4. Наследството на диаспората. Конструиране на културното наследство на българските общности зад граница / Гл. ас. д-р Виолета Коцева-Попова
5. Дигитални архивни колекции / Димитър Григоров
6. Конструиране и управление на електронно съдържание в културните институции / Гл. ас. д-р Петър Миладинов
7. Идентификация и оценка на нематериално културно наследство / д-р Мирена Станева

ОБУЧИТЕЛНА ПРОГРАМА „СОЦИАЛИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО“

Общи и задължителни форми на обучение

1. Правна инфраструктура на професионалното развитие в областта на културното наследство / Проф. д.н. Иван Кабаков
2. Валидиране на знания и умения в областта на културното наследство / д-р Милена Колева-Звънчарова
3. Анализ на публични политики / Гл. ас. д-р Симеон Петров

Специализирани и избираеми форми на обучение

1. Дигитална и медийна грамотност в социализацията на културното наследство / Доц. д-р Христо Беров / изследовател R1 Ани Истаткова
2. Културно наследство, културни събития и културен календар / Доц. д-р Георги Вълчев
3. Проектиране на тематични културни маршрути / Проф. д.н. Иван Кабаков
4. Анимацията в културното наследство / Проф. д.ик.н. Соня Милева
5. Екскурзоводството в културното наследство / д-р Милена Колева-Звънчарова
6. Интерпретиране на културни наследства / Проф. д-р Николай Ненов
7. Работа с деца в музея / Гл. ас. д-р Тодор Петев

ОБУЧИТЕЛНА ПРОГРАМА „УПРАВЛЕНИЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО“

Общи и задължителни форми на обучение

1. Правна инфраструктура на професионалното развитие в областта на културното наследство / Проф. д.н. Иван Кабаков
2. Валидиране на знания и умения в областта на културното наследство / д-р Милена Колева-Звънчарова
3. Анализ на публични политики / Гл. ас. д-р Симеон Петров

Специализирани и избираеми форми на обучение

1. Стратегическо и оперативно планиране в областта на културното наследство / Проф. д.н. Иван Кабаков
2. Капацитет за публични политики / Доц. д.п.н. Татяна Томова
3. Дигитален маркетинг на културното наследство / Доц. д-р Христо Беров
4. Комплектуване, дарителство и мениджмънт в държавните архиви / Доц. д-р Михаил Груев
5. Оценка на въздействието върху културното наследство / арх. Милена Крачанова
6. Сделки с движими културни ценности / д-р Валентина Григорова-Генчева
7. Управление на проекти в областта на културното наследство Доц. д-р Христо Беров / изследовател R1 Ани Истаткова

ОБУЧИТЕЛНА ПРОГРАМА „ТУРИЗЪМ ОСНОВАН НА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО“

Общи и задължителни форми на обучение

1. Правна инфраструктура на професионалното развитие в областта на културното наследство / Проф. д.н. Иван Кабаков
2. Валидиране на знания и умения в областта на културното наследство / д-р Милена Колева-Звънчарова
3. Анализ на публични политики / Гл. ас. д-р Симеон Петров

Специализирани и избираеми форми на обучение

1. Културни коридори и културни маршрути - разработване на туристически продукти / Доц. д-р Вера Николова
2. Дигитален маркетинг на туристически атракции, основани на културното наследство в България / Гл. ас. д-р Раденка Митова
3. Публично-частно партньорство при управление на културното наследство за целите на туризма / Доц. д-р Елена Петкова
4. Културно наследство, културен туризъм и устойчиво развитие / Гл. ас. д-р Раденка Митова
5. Анимацията в културното наследство / Проф. д.ик.н. Соня Милева
6. Екскурзоводството в културното наследство / д-р Милена Колева-Звънчарова
7. Интерпретиране на културни наследства / Проф. д-р Николай Ненов

ОБУЧИТЕЛНИ ФОРМИ

АНАЛИЗ НА ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ

30 часа практически упражнения

Лектор: гл. ас. д-р Симеон Петров
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Курсът запознава с основните методи и техники в различните фази за създаване, осъществяване и оценка на публичните политики. Методите са универсални за политиките в различните сектори на обществения живот. Сред методите за анализ са: проблемният анализ, анализът на решението, преценката на икономическата ефикасност и ефективност на алтернативите, измерването на политическата им пригодност, на рисковата им осъществимост, на чувствителността при отказ от конкретна политика и т.н. Наред с това курсът въвежда основни методи за осигуряване и обработка на необходимата информация, преди всичко методи за филтриране на информационни потоци, експертно формиране на количествени данни и др. Публичните политики се разглеждат както от гледната точка на овластените публични институции, така и от позицията на актьорите в неправителствения и частния сектор. В този смисъл се обръща внимание на различни техники за идентифициране на заинтересовани страни, застъпничество и изграждане на коалиции по различни теми в рамките на общностите на политиките. Курсът се стреми да изясни сложната природа на политиките като силно децентрализиран съвременен начин за вземане на публични решения и изграждане на съгласие между сложна комбинация от участници и същевременно предлага относително рационални методи за управление на този политически процес. В западноевропейската и американската традиция курсът се преподава като „Basic Methods and Techniques of Policy Analysis“, „Policy Analysis Quantitative“, „The Methodology of the Policy Cycle“ и др.

- онлайн обучение*   *обучение без откъсване от работа*
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)*

АНИМАЦИЯ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

30 часа лекции

Преподавател: Проф. д.ик.н. Соня Милева
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Анимацията се превръща във все по-значим фактор за повишаване удовлетвореността и качеството на преживяването при реализацията на туристическите пътувания и посещение на различни обекти, в т.ч. свързани с културното наследство. Анимацията позволява преживяването да бъде моделирано, индивидуално, запомнящо се и вълнуващо преживяване със значим ефект върху посетителите.

Основната цел на дисциплината е да формира знания и умения и най-вече разбиране за методиката, организацията и технологията на анимацията в контекста на културното наследство. Специално внимание се обръща на отделните видове анимация, планиране, разработване и предлагане на анимационната програма. Фокусира се върху различните възрастови групи и възможности за съчетаване на педагогически, образователни и занимателни дейности с представянето и интерпретацията на културното наследство. В практически контекст се изучават технологията, подготовка и разработването на интегрирана програма за анимация за различни видове обекти, насоченост и потенциални потребители (посетители).

онлайн обучение   обучение без откъсване от работа
обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ВАЛИДИРАНЕ НА ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

15 часа лекции / 15 часа семинарни упражнения

Преподавател: д-р Милена Колева-Звънчарова

Национална контактна точка за клъстер 2 „Култура, творчество и приобщаващо общество“ на програма Хоризонт Европа (2021-2027); изследовател и мениджър проекти в Национален учебен център

Курсът е предназначен за студенти и специалисти в областта на културното наследство и туризма. Целта на курса е формирането на знания за системата на културното наследство, разнообразието от видове културни ценности, спецификите и същността на дейностите по тяхното опазване, социализиране и управление. Обучаваните ще могат да разпознават, анализират, планират и управляват дейности, свързани с валидирането на знания и умения, придобити чрез неформално учене в рамките на професионалната практика в институции на паметта.

Учебното съдържание се основава на преглед на правно-нормативната уредба, която регулира опазването на културното наследство в РБългария, представяне на методи и практики на валидиране, както и на актуални тенденции в професиите по опазване на културното наследство в Европа.

Практическите упражнения са свързани с изготвяне на анализ на практически дейности, извършвани в институциите на паметта, определянето на качествени и количествени индикатори, както и на етапи, критерии и план за валидиране на знания и умения.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ДИГИТАЛНИ АРХИВНИ КОЛЕКЦИИ

16 часа лекции / 14 практически упражнения

Преподавател: Димитър Григоров, главен експерт
Държавна агенция „Архиви“

Курсът се фокусира върху дигиталните архивни колекции в България. Курсът цели да представи какви колекции са публикувани онлайн и какви онлайн каталози има за търсене в т.нар. „физически архиви“. В същото време курсът се стреми да предложи практическо обучение как да си служим с такъв тип документи и как да намираме нужната ни архивна информация в мрежата. Акцентът е върху българските архиви и най-вече тези, които са в системата на Държавна агенция „Архиви“, но наред с това се обръща внимание на „частни“ инициативи в областта на дигиталното представяне на архиви и са положени усилия българския опит да бъде представен в перспективата на по-общия балкански и югоизточноевропейски случай. Ето защо ще бъдат разгледани архивните портали и онлайн каталогизирането на някои от страните в региона.

Курсът разчита главно на дистанционна форма на обучение, тъй като такъв подход е особено актуален в настоящата ситуация.

онлайн обучение   *обучение без откъсване от работа*
обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ДИГИТАЛЕН МАРКЕТИНГ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

16 лекционни часа / 14 семинарни упражнения

Преподавател: доц. д-р Христо Беров
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Целта на курса е да запознае с възможностите на дигитални инструменти и среда за опазване, социализация и по-добро експониране на обекти на културното наследство. Специален акцент ще бъде поставен върху пресечната точка на дигиталните маркетингови похвати и техните приложения в полето на културното наследство. Особено внимание ще се обърне на потенциалните практически ползи от прилагането на специфичните за дигиталната среда подходи, методи за популяризиране, както и възможната пазарна ориентация и реализация. Курсът ще заложи на представяне на добри европейски, балкански и български практики, а от самите курсисти ще се очаква разработване на курсов проект с възможно приложение в конкретна среда.

Курсът ще разчита на дистанционна форма на обучение с минимално количество присъствени часове, тъй като такъв подход е особено актуален в настоящата ситуация.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ДИГИТАЛЕН МАРКЕТИНГ НА ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ, ОСНОВАНИ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

30 часа лекции

Преподаватели: гл. ас. д-р Раденка Митова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Учебната програма по Дигитален маркетинг на туристически атракции, основани на културното наследство в България е изготвена за осъществяване на кратки обучителни курсове. Обучителният пакет е предназначен за професионално ангажирани лица от управленския апарат на атракции в сферата на културата, културното наследство и културния туризъм. Обучителният пакет си поставя две основни цели: 1) кратко запознаване с основния концептуален апарат от областта на дигиталния маркетинг и 2) запознаване със и дискутиране на основни и актуални проблеми на представянето на българските атракции, основани на културното наследство във виртуалното пространство. Централно място в обучението заема взаимодействието между обектите на културното наследство и техните посетители, осъществявано в киберпространството с цел популяризиране и изграждане на положително отношение към българското културно наследство.

Курсът би бил полезен за лица с професионална ангажираност в управленския апарат на обекти в сферата на културата, културното наследство и културния туризъм.

- онлайн обучение
- обучение без откъсване от работа
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ДИГИТАЛНА И МЕДИЙНА ГРАМОТНОСТ В СОЦИАЛИЗАЦИЯТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

16 часа лекции / 14 часа семинарни упражнения

Преподаватели: доц. д-р Христо Беров
Софийски университет „Св. Климент Охридски“ /
Ани Истаткова, изследовател R1
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Курсът отговаря на установен от практиката дефицит за обучение, свързано с реалните потребности на институциите, работещи в сферата на социализацията на културното наследство (музеи, галерии, архиви, библиотеки, общини). Обучението цели да се отговори на предизвикателствата, поставени пред сектора като резултат от променящите се общества и да акцентира на възможностите, които дава интегрирането на дигиталните технологии, както и на медиите и рекламата за социалното въздействие на културното наследство. Програмата има за цел да подготви специалисти, способни да анализират и оценяват отделните елементи на националното културно наследство и да провеждат политика за неговото интегрално разпространение. Целта е съобразена с изявата на националната специфика на културните ни ценности, динамичното развитие и социализацията в условията на регионална и европейска интеграция.

- онлайн обучение
- обучение без откъсване от работа
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ЕКСКУРЗОВОДСТВО В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

15 часа лекции / 15 часа семинарни упражнения

Преподавател: д-р Милена Колева-Звънчарова
национална контактна точка за клъстер 2 „Култура, творчество и приобщаващо общество“ на програма Хоризонт Европа (2021-2027) изследовател и мениджър
проекти в Национален учебен център

Курсът е предназначен за студенти и специалисти в областта на културното наследство и туризма. Целта на курса е формирането на знания и умения за разработване на туристически маршрути, свързани с материалното и нематериалното културно наследство на територията на РБългария. Обучаваните ще могат да разпознават, описват и представят културни ценности по подходящ за съответната целева група начин. Ще развият умения за изготвяне, планиране и провеждане на специализирани екскурзоводски беседи и обиколки.

Учебното съдържание се основава на преглед на основните видове културно наследство чрез емблематични примери за архитектурни, етнографски, археологически, фолклорни ценности, както и на добри практики в социализирането на различни видове културно наследство и екскурзоводското обслужване.

Програмата на курса включва 30 учебни часа. Практическите упражнения са свързани с анализ на избрани културни ценности, определяне на нуждите и потенциалните интереси на различни целеви групи – потребители на продуктите от социализацията на културното наследство, избор на подходяща форма на социализиране, създаване на краен продукт (беседа, видео презентация, дейности с участие на посетителя/наблюдателя и др.).

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ЕКСПЕРТИЗА НА ДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

10 часа лекции / 20 часа семинарни упражнения

Преподавател: проф. д.н. Иля Прокопов
Югозападен университет „Неофит Рилски“

Основната идея на обучението в областта на експертизата на движими културни ценности е създаване на нова група в професионалното развитие на специалистите, работещи в практическата сфера на културното наследство. Дисциплината е елемент от приложната история, но обобщава набор от знания и умения, което я определя като интердисциплинарна. Това налага и специфично съотношение на лекционните и практическите занимания. По време на курса на обучение се разглежда състоянието на експертизата в областта на автентификация, идентификация и оценка на движимите културни ценности. Представят се основните понятия и термини отнасящи се до подготовката и провеждане на експертната работа. Разглеждат се дефицитите в културното законодателство в областта на експертизата и възможностите да бъдат компенсирани. Споделя се опита натрупан досега и се предлага система от „стъпки“ на експерта с цел създаване на единен модел и стандарт на работа. Разглеждат се казуси и се представят аргументи за необходимостта от създаване на единен регистър за сравнителни образци. Обобщава се опита от дейността на комисиите по идентификация в рамките на музейната мрежа. Предлагат се конкретни мерки за подобряване системата на информационното и материалното опазване чрез специфично документирание, маркиране, оценяване и застраховане на движимите културни ценности. Работи се върху задачи и казуси срещани ежедневно при идентификацията и оценката на предмети с исторически и археологически характер. В рамките на лекционния курс методично и систематично се работи за повишаване на компетентността и персоналния капацитет на участниците. Осъществява се надграждане на устойчивите знания от образованието до този етап с много точно очертани практически възможности.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ОЦЕНКА НА НЕМАТЕРИАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

30 часа лекции

Преподавател: д-р Мирена Станева
изпълнителен директор на Национален фонд „Култура“

Курсът е предназначен за специалисти работещи в областта на опазването на културното наследство. Курсът цели формирането на знания относно нематериалното културно наследство и спецификите при идентифицирането, опазването и оценката му. В рамките на лекционния курс са представени международната и национална правна рамка, касаеща нематериалното културно наследство, областите на проявление, политиката и мерките за опазване и ролята и участието на заинтересованите страни, както на международно, така и на национално и локално ниво. Акцент ще бъде поставен към новите полета в дейността на музеите, свързани с идентифицирането и опазването на елементите на нематериалното културно наследство и свързаните с него артефакти. Специален фокус е поставен към придобиването на знания и умения с оглед ангажимента на компетентните органи да осигуряват идентификацията с цел опазване на нематериалното културно наследство и създаването на регистри. Ще се представят изискванията за изграждане и функциониране на регистър, съгласно политиката на ЮНЕСКО и насоките на Конвенцията за опазване на нематериалното културно наследство от 2003 г. Ще се засегне темата за валоризирането на елементите на нематериалното културно наследство като икономически и социален ресурс.

- онлайн обучение
- обучение без откъсване от работа
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ИНТЕРПРЕТИРАНЕ НА КУЛТУРНИ НАСЛЕДСТВА

30 часа лекции

Преподавател: проф. д-р Николай Ненов
Регионален исторически музей - Русе

Програмата служи за обучение на студенти, които изучават културното наследство и процесите на неговото формиране и споделяне с различни аудитории. Тя е насочена към специфична тема, обвързана с общуването, част от курс за обучение в сферата на културното наследство. Интерпретирането на културните наследства се разглежда като подход за разбиране на Мястото/Съдържанието на наследствата в контекста на взаимодействията между Човека и Природата, който включва отговорностите на заинтересувани лица, власти и институции и възможността за диалог с местни общности или посетители, разпознаващи смисъла и качеството на наследството през собствения си културен опит. През обговаряне на триадата Опазване – Социализация – Управление се реализира процеса на споделяне на културното наследство чрез интерпретирането му съобразно различни стилове. На фокус застават случаи, обвързани в процеса на антропологизация на културното наследство, с нематериалното наследство, с музеите и техните форми на репрезентации, с обектите на Световно културно наследство към ЮНЕСКО.

Целта на настоящата дисциплина е да представи основни параметри на интерпретиране на културните наследства, както и техните употреби. Чрез изучаването на дисциплината студентите придобиват основни умения за прочити на културните наследства в собствения му и чужд контекст.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ИСТОРИЯ НА ПРОФЕСИИТЕ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

18 часа лекции / 8 семинарни упражнения / 4 часа консултации

Преподавател: доц. д-р Тодор Попнеделев,
СУ „Св. Климент Охридски“
гл. ас. д-р Владимир Станев, СУ „Св. Климент Охридски“
гл. ас. д-р Светослав Живков, СУ „Св. Климент Охридски“

Курсът цели да запознае участниците с историята на българските институции, свързани с политиките по откриването, съхраняването и популяризирането на паметниците на културното наследство. Фокусът попада върху еволюцията на свързаните с него професии (музеен работник, архивист, библиотекар, мениджърски позиции и пр.) и развитието на държавните изисквания за заемане на посочените длъжности, на професионалното образование в тази насока и т.н.

онлайн обучение   *обучение без откъсване от работа*
обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

КАПАЦИТЕТ ЗА ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ

30 часа лекции

Преподавател: доц. дпн Татяна Томова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Курсът е предназначен преди всичко за заети в публичната администрация, но би представлявал интерес и за специалисти, работещи в областта на културата и по-конкретно в музеите, библиотеките и архивите. Той създава знания и умения за представяне, създаване на подкрепа и осъществяване на обществени инициативи, както и за включване и участие в този процес, в случаите когато инициаторът е външен за публичното управление. Курсът се състои от лекционно представяне на основни концепции (процес на публични политики, заинтересовани страни, общности на политиките, стеснения в процеса на публичните политики) и от дискусии за решаване на конкретни случаи от практиката (публично финансиране на събития; предварителна оценка на конкурентни предложения; политиките като свързани проекти; организация и провеждане на обществени обсъждания; анализ и взаимодействие със заинтересовани страни, оценка на публични политики). Акцентът в курса е върху поведението на заетите в организациите от публичния сектор като инициатори и изпълнители на публични инициативи.

онлайн обучение   обучение без откъсване от работа
 обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

КОМПЛЕКТУВАНЕ, ДАРИТЕЛСТВО И МЕНИДЖМЪНТ В ДЪРЖАВНИТЕ АРХИВИ

10 часа лекции / 4 семинарни упражнения / 1 час практически занятия

Преподавател: доц. д-р Михаил Груев
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
председател на Държавна агенция „Архиви“

Курсът е предназначен за специалисти в областта на културно-историческото наследство. Той е предназначен за историци, музейни специалисти, реставратори, библиотечно-информационни работници, деловодители и др. Той има за цел да въведе слушателите в спецификата на архивно-информационния сектор в България. Поставя си за задача да ги запознае с част от основните архивни процеси, а също и с феномена дарителство в архивната сфера, благодарение на когото става основното обогатяване на Националния архивен фонд с документи от личен произход. Другата му основна задача е свързана със спецификата на архивния мениджмънт, който включва, освен комплектуването, също и обработката, съхранението и използването на архивните документи. По този начин се обхваща целият жизнен цикъл на документите, разглеждани като средство за управление и основен информационен източник в държавата и обществото.

- онлайн обучение
- обучение без откъсване от работа
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

КОНСЕРВАЦИЯ И РЕСТАВРАЦИЯ НА ПИСМЕНИ И ХУДОЖЕСТВЕНИ ЦЕННОСТИ НА ХАРТИЕН НОСИТЕЛ

20 часа лекции / 10 практически упражнения

Преподавател: д-р Ивайла Богданова

„Реставрационен център“, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

Лекционният курс е предназначен за настоящи или бъдещи специалисти, работещи в библиотеки, архиви и/или музеи, и има за задача да даде основни теоретични и практически познания за принципите и методите на опазване на книжовни, документални и художествени ценности на хартиен носител, с акцент върху свързаните с тях превантивни действия, нормативно определените изисквания за съхранение и експониране, консервация и реставрация. С цел да се създаде пълна картина, в курса са застъпени и взаимосвързани аспекти на различни дисциплини, анализиращи книжовното, документалното и художествено наследство като кодикология, палеография, филигранология, технология на изящното изкуство и др. Те са основополагащи за придобиване на познания, свързани както с технологията на изработка на различните писмени и художествени произведения, така и с деструктивните процеси, които настъпват в тях, обусловени от различни вътрешни и външни фактори. Чрез изучаваната дисциплина завършилите обучението ще получат комплексни знания и изградят компетенции за начините на опазване на отделен обект или цяла колекция на база извършването основно на превантивни действия.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

КОНСТРУИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРОННО СЪДЪРЖАНИЕ В КУЛТУРНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

15 часа лекции / 15 часа практически занятия

Преподавател: гл. ас. д-р Петър Миладинов
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Учебната дисциплина е насочена към три основни тематични подобласти:

- (1) основните понятия, свързани с бази от данни, логическите и физическите им основи, подходите за тяхното изграждане, прилагани системи за управление на бази от данни и различни области на приложение в областта на културното наследство. Изграждане на модели на бази данни на музейни, библиотечни и архивни фондове.
- (2) миграция на информационни масиви с цел осигуряване на електронно съдържание, за различни функции на културните институции, напр. социализация на културното наследство; видове механизми за връзка между информация и потребител.
- (3) създаване на информационно осигуряване на културното наследство, чрез използването на информационните технологии; подбор на съдържание в контекста на електронната среда на ползване.

онлайн обучение   обучение без откъсване от работа
обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

КУЛТУРНИ КОРИДОРИ И КУЛТУРНИ МАРШРУТИ – РАЗРАБОТВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

20 часа лекции/10 часа практически занятия

Преподавател: доц. д-р Вера Николова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Курсът „Културни коридори и културни маршрути – разработване на туристически продукти“ е предназначена за обучение на хора, които се специализират за работа в културни институции, отдели по култура и туризъм в общински и областни администрации, екскурзоводи, оператори на културни атракции, туроператори, предлагащи туристически продукти, както и за други специалисти в областта на културното наследство и туризма. Целта на обучението е да даде информация за понятията „културни коридори“ и „културни маршрути“, и тяхното значение за развитието на туризма, основан на културното наследство. Културният туризъм се представя не само в неговата специализирана форма, но и като съпътстващ други видове туризъм (градски, еко, познавателен и др).

Акцентира се върху представянето на културното наследство – материално и нематериално, като основен ресурс за развитието на културния туризъм. Разглежда се понятието „туристическа атракция“ в контекста на културното наследство и туризма. Коментират се институциите, организациите и отделните бизнеси в туризма, които имат отношение към този все по-бързо развиващ се сегмент на туристическия пазар.

Обучаващите се получават познания за един от основните продукти на културния туризъм – културните маршрути. Една от главните задачи на курса е да се придобият практически умения за създаване на културни маршрути.

Изследването на културните коридори, които се очертават като трасета на цивилизации и култури по протежение на разнородни в природно и културно отношение територии, е един от акцентите в настоящата програма и също има своята голяма практическа стойност.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО, КУЛТУРНИ СЪБИТИЯ И КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР

30 часа лекции

Преподавател: доц. д-р Георги Вълчев
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Лекционният курс е ориентиран към един от основните в настоящия момент механизми за осъществяване на целенасочена и последователна културна политика на регионално ниво. Доколкото културно-историческото наследство започва да заема все по-съществено място в „изобретяването“ и премисленото, добре премерено изграждане на нови „местни“ идентичности, в него се отделя специално внимание на възможностите, които предлага културният календар в това отношение.

Очертават се също така най-общо различните нива на културното потребление и необходимостта от балансираност между тях, разкриват се различните подходи и начини при планирането и съставянето на културния календар, като се акцентира върху възможните трудности, пораждащите ги причини и фактори, а така също и върху начините за тяхното преодоляване.

Не на последно място, в курса се проследяват различните техники за организиране и финансиране на проектираните културни събития (при условие, че по принцип бюджетното финансиране е недостатъчно), щрихират се нови възможности и форми за вплитане на културно-историческото наследство в цялостната културна политика на даден регион или община, подсказват се слабо използвани към момента области за по-директния му и въздействащ контакт с публиката.

Целта на курса е да даде необходимия минимален набор от практически знания и умения на специалисти, работещи в сферата на културата и културния мениджмънт.

- онлайн обучение
- обучение без откъсване от работа
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО, КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

30 часа лекции

Преподавател: гл. ас. д-р Раденка Митова
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Учебната програма по „Културно наследство, културен туризъм и устойчиво развитие“ е изготвена за осъществяване на кратки обучителни курсове. Обучителният пакет е предназначен за професионално ангажирани лица от управленския апарат на атракции в сферата на културата, културното наследство и културния туризъм, както и на служители от държавни институции, свързани с култура, културно наследство и/или туризъм. Основна цел е чрез дискуссионен панел да обвърже концепциите за културното наследство, културен туризъм и устойчиво развитие в интегрирана система за управление и да разгледа приложимостта ѝ в България.

Курсът би бил полезен за лица с професионална ангажираност в управленския апарат на обекти в сферата на културата, културното наследство и културния туризъм, както и на служители от държавни институции, свързани с култура, културно наследство и/или туризъм.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

НАСЛЕДСТВОТО НА ДИАСПОРАТА. КОНСТРУИРАНЕ НА КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО НА БЪЛГАРСКИТЕ ОБЩНОСТИ ЗАД ГРАНИЦА

30 часа лекции

Преподавател: гл. ас. д-р Виолета Коцева
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Курсът представя и анализира процесът на възникване, формиране, експлоатиране и представяне на културно наследство на българските общности зад граница. В това число влизат както т.нар. традиционни общности (бесарабските и банатските българи, българите в Западните покрайнини), така и новосформираните такива (в Централно, Западно- и Южноевропейски държави, САЩ, Канада и др.). Според различните статистики броят на българите зад граница варира между 1,3 и 2,4 млн души. Процесът на трансформиране на наследеното в нова среда от страна на общностите зад граница е обект на изследване.

Курсът проследява начина на конструиране, презентирание и изобретяване на културно наследство в чужда етническа, езикова и понякога религиозна среда. То е резултат от дейността на новосформираните български общности при ограничено държавно субсидиране. Бидейки насочено към смесена аудитория (представители на страната приемник и на самите общности) и създавано от представители на различни региони в страната с различни етнографски характеристики, културното наследство зад граница често селектира елементи от традицията, които не са локално характерни, а носят унифицирани черти. Така се изгражда стереотипизиран образ на българското, който самите общности възприемат като свой, различен от оригинала, но също толкова стойностен.

онлайн обучение   обучение без откъсване от работа
 обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

15 семинарни упражнения / 15 практически занятия

Преподавател: Милена Крачанова, архитект
Център за културно наследство и архитектура, гр. София,
архитект на Старинен град Пловдив и Старинен град Несебър

Оценката на въздействието върху културното наследство (ОВКН) е важен инструмент при планиране на устойчивото управление на културното наследство. Тя е частен случай на оценката на въздействието върху околната среда и се отнася за обекти и територии, идентифицирани като културно наследство. По настоящем се прилага изключително и само за обекти, вписани в Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО, като фокусът е насочен към въздействието върху изключителната световна значимост, цялост и автентичност. Обхватът на въздействията, които могат да окажат влияние върху културните ценности, включва политически, социални, икономически, антропогенни и природни фактори. Най-широко приложение намира при оценяването на нови управленски или инвестиционни инициативи, проектни намеси по отношение на застрояване, инфраструктура и други инициативи в защитените територии, които могат да окажат негативно въздействие върху културното наследство и най-вече върху атрибутите, определящи ценността му.

- онлайн обучение
- обучение без откъсване от работа
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ПРАВНА ИНФРАСТРУКТУРА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

30 часа лекции

Преподавател: проф. д.н. Иван Кабаков
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Обект на обучението е професионалното развитие в областта на културното наследство. То е предметизирано през неговата правна инфраструктура, мислена като съвкупност от индивидуални правни актове, закони и подзаконовни нормативни актове, които го осигуряват с правнонормативен ресурс, способен да гарантира прогнозируемост и управляемост на протичащите процеси.

В рамките на лекционния курс са представени основни понятия и категории като законодателство, понятие за система, правна система, индивидуални правни актове и правно нормативни актове, правна инфраструктура на професионалното развитие в областта на културното наследство, регулирана професия, защитена специалност от професия, специалност от професия с очакван недостиг от специалисти, ключови компетентности, професионална компетентност и професионална квалификация, както и конкретни за областта понятия и разграничения каквито са културно наследство, ценност и стойност, културни ценности, историческа, колективна и културна памет, носители на памет, нематериално и материално културно наследство, недвижимо и движимо културно наследство, многообразие от наследства обособени с оглед на тяхната обществена, културна и научна значимост.

Последователно и систематично са представени основните дейности в областта на културното наследство – опазване, социализация и управление с техните разновидности и особености при различните видове наследства, за да се постави акцент върху професионалното образование и обучение и валидирането на знания, умения и компетентности в областта на културното наследство, които преди всичко се ползват от институциите на културното наследство - музеи, библиотеки и архиви.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ПРОЕКТИРАНЕ НА ТЕМАТИЧНИ КУЛТУРНИ МАРШРУТИ

30 часа лекции

Преподавател: проф. д.н. Иван Кабаков
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Лекционният курс представя процеса на проектиране на тематични културни маршрути като специално внимание е обърнато на различните видове маршрути, разграничени от културните коридори, както и на обособяването на тематика по отношение на съществуващия потенциал на културното наследство във връзка с идентифицирането на подходящи културни обекти. Изследователската работа трябва да установи действителното състояние на наличното културно наследство, както и да „открие“ възможности за неговото представяне чрез тематични културни маршрути като се използват получените по време на обучението знания и умения. Тяхното проектиране включва 7 компонента – (1) културни обекти, (2) тематика на маршрута, (3) териториален обхват, (4) продължителност на маршрута, (5) целеви групи, (6) достъп до културни обекти и (7) туристическа инфраструктура.

Апробацията проверява в практиката проектирания тематичен културен маршрут като очертава неговия потенциал за реализация и перспективи за развитие.

- онлайн обучение
- обучение без откъсване от работа
- обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ЗА ЦЕЛИТЕ НА ТУРИЗМА

30 часа лекции

Преподавател: доц. д-р Елена Петкова,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Курсът е предназначен за обучение на професионално ангажирани лица, които работят в сферата на културата, културното наследство и туризма. Целта на курса е да запознае обучаваните с публично-частното партньорство (ПЧП) като форма на управление на културното наследство, която осигурява неговото подходящо възстановяване, опазване и използване за целите на туризма. По-конкретно курсът осигурява информация за същността на ПЧП и особеностите на неговото приложение в сферата на културата и особено по отношение на обекти от културното наследство с оглед на тяхното подходящо използване за развитие на устойчив културен туризъм. Разглеждат се общите постановки за ПЧП, както и въпроси от законодателството относно ПЧП на избрани държави, а така също и конкретни примери на успешни проекти за ПЧП в сферата на културата, културното наследство и културния туризъм.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

СДЕЛКИ С ДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

28 часа лекции / 2 часа семинарни упражнения

Преподавател: д-р Валентина Григорова-Генчева
Първа инвестиционна банка,
Дирекция „Злато и нумизматика“

Курсът има за цел да формира знания за една от най-невралгичните сфери на темата „културно наследство“, а именно: пазарите на културни ценности, сделките с движими културни ценности, както и различията между българската, европейската и световната практика в тази област.

Основна тема на курса са сделките с културни ценности, правното им регламентиране и специализираните организации, които ги осъществяват. Ще бъдат представени същността и проблемите на експертната дейност и дейностите по опазване на културното наследство като необходима основа за осъществяването на сделки с движими културни ценности (със специален акцент върху нумизматичните културни ценности). Споделя се професионалният опит на лектора в експертната дейност и се представя специфичен „алгоритъм“ на експерта с цел създаване на единен метод на работа. Разглеждат се казуси, извършва се сравнителен анализ на съществуващи в музейната мрежа движими културни ценности и нови подобни екземпляри. Подробно ще бъдат разгледани европейската и световната практика в сферата на търговете /аукционите/ за културни ценности: правила за дейност, организация и специфики; приликите и разликите между аукционите за археологически, нумизматични и художествени културни ценности, колекционирането, инвестициите в областта на културното наследство и най-актуалните тенденции в тази сфера.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

СТРАТЕГИЧЕСКО И ОПЕРАТИВНО ПЛАНИРАНЕ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

30 часа лекции

Преподавател: проф. д.н. Иван Кабаков,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Стратегическото и оперативното планиране са част от управлението на културното наследство. Неговото предназначение е да генерира предвидимост и управляемост в коментираната област чрез предлагането и приемането на стратегическа визия, декомпозирана в процеса на планиране на стратегически и оперативни цели, които са осигурени с финансови, човешки и времеви ресурси в т.нар. планове за действие. Особеностите на стратегическото и оперативното планиране на дейности в областта на културното наследство са представени чрез изработването и реализацията на стратегии на национално и местно равнище, както и на планове за опазване и управление и планове за действие. В рамките на лекционния курс са представени основни понятия и категории на стратегическото и оперативното управление като управление, основано на участие управление, стратегия, стратегическа визия, приоритети, стратегически цели, оперативни цели, планове за действие, планове за опазване и управление както и понятия от обектната област, каквито са културно наследство, културни ценности, носители на памет, нематериално и материално културно наследство, недвижимо и движимо културно наследство. Стратегическото и оперативното планиране на дейности в културното наследство, преди всичко свързани с опазване, социализация и управление на протичащите процеси в тази област, са обвързани с анализа на разграниченията и особеностите на различните видове планиране с оглед на представянето на отличителните им характеристики. Практическото измерение на обучението се реализира чрез представянето на необходимите предпоставки, както и на конкретните стъпки при изработването и реализацията на стратегии, планове за опазване и управление и планове за действие в областта на културното наследство.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

РАБОТА С ДЕЦА В МУЗЕЯ

30 часа лекции

Преподавател: гл. ас. д-р Тодор Т. Петев
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Този приложен курс ще представи набор от подходи и инструменти за комуникация на детската аудитория с културното и природното наследство, представено в музеите. Въз основа на теоретичните концепции (напр. Множествените интелигентности на Хауърд Гарднър и Йерархията на мисловните умения на Бенджамин Блум) ще разгледаме тяхното приложение при музейните занятия с деца. Курсът ще анализира водещи световни и български практики и ще даде конкретни насоки за работа с деца в музея в контекста на различни формати: обиколки в музея, ателиета, занятия със семейства и работа с училищни групи. В резултат от работата си участниците ще завършат курса с набор от конкретни пособия, които ще влязат в непосредствена употреба за изготвяне и реализация на програми за деца в музеите.

онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

15 часа лекции / 15 часа практически занятия

Преподаватели: доц. д-р Христо Беров
Софийски университет „Св. Климент Охридски“ /
Ани Истаткова, изследовател R1
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Курсът има за цел да даде основни умения за конкретното организиране и менажиране на успешен проект в областта на културното наследство, както и да предостави ориентири в конкретни, актуални към момента на провеждането му, международни и национални програми, по които може да бъдат финансирани дейности с фокус върху опазването, социализацията и управлението на културното наследство.

Обучението разчита на съчетаване на лекционните занимания с практически задачи с приложен характер и е организирано в четири тематични кръга: 1. Правни аспекти - Запознаване с българската и европейската нормативна база в областта на културното наследство с оглед определяне на възможностите за осъществяване на различни проектни идеи от културните институции; 2. Практически семинар „Основи на проектното управление“; 3. Анализ на реализирани проектни идеи (case studies) - Добри практики и лоши примери в проектната дейност по различни програми с открояване на локален, национален и международен подход. 4. Перспективи и предизвикателства - преглед на конкретни програми за финансиране, основни документи, мрежи за партньорства, управление и организация на работата.

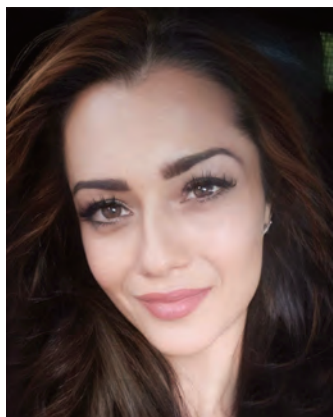
онлайн обучение

обучение без откъсване от работа

обучение с откъсване от работа (изнесено обучение)

ПРЕПОДАВАТЕЛИ

Ани Истаткова, изследовател R1
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Ани Истаткова е изследовател в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Научните ѝ интереси са в областта на съвременната балканска история, предимно в нейните социални аспекти, на културното наследство и на предизвикателствата пред съвременната наука и образование в контекста на променящите се общества. Автор е на статии и студии в областта на гръцката история, българистиката и професионалното развитие в областта на културното наследство. Член е на Управителния съвет на Международната асоциация по българистика.

Специализира гръцки език по международна програма през 2004 г.; през 2010 г. по проблемите на членството на Гърция в Европейския съюз в Атински университет, а след това отново в Атина във връзка с левите терористични групи и градската среда.

Участва в екипи на различни проекти с фокус върху технологиите и тяхното приложение в образованието и областта на културното наследство (SUDigital дигитални ресурси за проучване, опазване и популяризиране на българското културно-историческо наследство; Подобряване на достъпа до образование и обучение за студентите в магистърските програми на Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ чрез развитие на електронни форми на дистанционно обучение; Професионално развитие в областта на културното наследство; CultUrEn – културното наследство като фактор за постигане на устойчива градска среда и т.н.

д-р Валентина Григорова-Генчева,
Първа инвестиционна банка, дирекция
„Злато и нумизматика“

Д-р Валентина Григорова-Генчева завършва „Стара и средновековна история“ в Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. След специализация и защита на докторат, започва научната си кариера във Фрибургския университет, Швейцария, като доктор-асистент по „Антична история“ и „Антична нумизматика“ и хоноруван преподавател с лекционни курсове

на тема: „Въведение във византийската нумизматика“, „Въведение в нумизматиката на Светата земя“ и „Въведение в нумизматиката на патристичната епоха“. Асистент-ръководител е на археологическите разкопки, провеждани от Френския археологически институт в Атина в Аргос, Пелопонес от 1998-2000 г.

От 2007 до 2015 г. води магистърски курс на тема „Културното наследство: пазар и инвестиции“ във Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, специалност „Културология“, магистърска програма „Мениджмънт и социализация на културното наследство“.

От 2016 до днес е хоноруван преподавател във ВУЗФ с магистърски курс на тема „Пазари и инвестиции в благородни метали“, специалност „Банков мениджмънт“.

Участва в редица европейски и национални научни проекти, автор е на публикации в областта на нумизматиката, археологията и инвестициите в благородни метали.

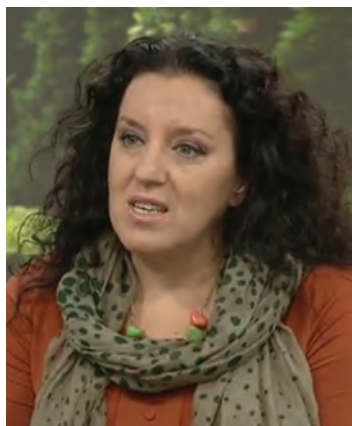
доц. д-р Вера Николова,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Вера Кирилова Николова е преподавател в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, доцент по научно направление „Туризм“ в катедра „География на туризма“ на ГГФ, и доктор по География на рекреацията и туризма от 2007 г. Професионалната ѝ квалификация и опит са

свързани с повече от 25 години преподавателска и научноизследователска дейност в сферата на туризма и географията, осъществена в СУ „Св. Климент Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“ и като хоноруван преподавател в други висши училища в страната. Има практически опит в работа с програми и проекти за обучение на кадри в туризма, маркетингови и социологически проучвания, както и в проучвания на специализирани видове туризъм, главно на културен и религиозен туризъм. Изследванията са Вера Кирилова Николова е преподавател в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, доцент по научно направление „Туризъм“ в катедра „География на туризма“ на ГГФ, и доктор по География на рекреацията и туризма от 2007 г. Професионалната ѝ квалификация и опит са свързани с повече от 25 години преподавателска и научноизследователска дейност в сферата на туризма и географията, осъществена в СУ „Св. Климент Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“ и като хоноруван преподавател в други висши училища в страната. Има практически опит в работа с програми и проекти за обучение на кадри в туризма, маркетингови и социологически проучвания, както и в проучвания на специализирани видове туризъм, главно на културен и религиозен туризъм. Изследванията са свързани с развитието на туризма на регионално и локално ниво, както и трансграничното сътрудничество в областта на туризма и обучението.

Научните ѝ интереси са насочени към създаване на класификационни схеми и модели за развитие, разработване на регионални и местни туристически продукти и атракции, проучване на туристически дестинации на ниво региони и страни. Списъкът на публикациите включва над 50 заглавия – монографии, учебници, студии и статии. Авторът има участие в редица научно-приложни конференции, семинари и проекти с акцент върху проблематиката на туризма.

гл. ас. д-р Виолета Коцева,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Гл. ас. д-р Виолета Коцева е преподавател в катедра „Етнология“ на Исторически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“. Завършила е специалност „История“, спец. „Етнология“ в същия университет. Докторската си степен получава в ИЕ-ФЕМ-БАН през 2010 г. Работи в областта на традиционната култура, култура на малцинствата и диаспората, балканската етнология, медицинската антропология и др. Член на НК „Живи човешки съкровища“ и на Национален съвет по нематериално културно наследство към ЮНЕСКО. Автор на редица изследвания в областта на традиционната култура, миграционната политика, култура на българските общности зад граница, междуетнически отношения, интеркултурна комуникация и др., съавтор в разработването на учебници и учебни помагала за задължителна и факултативна подготовка.

гл. ас. д-р Владимир Станев,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Д-р Владимир Станев е главен асистент в Исторически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Неговите интереси са в областта на българската история в периода 1878-1944 г. - политическа и военна история, демографски процеси и национален въпрос. Член е на Международната асоциация по българистика и участва в различни проекти в тази научна област. Участва в различни инициативи на Министерство на образованието, свързани с обучението по история, подготовката на учебни програми, учебници, олимпиади.

доц. д-р Георги Вълчев,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Георги Вълчев е преподавател в катедра „История и теория на културата“ на Философския факултет. Преподава и в магистърската програма: „Мениджмънт и социализация на културното наследство“. Член е на управителните съвети на Националната фондация и на Общобългарския комитет „Васил Левски“, на Съюза на учените в България, на Алианс Франсез. Автор на редица статии и монографични изследвания в областта на българската култура и различните влияния върху нея. Втори мандат е зам.-ректор на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Димитър Григоров, главен експерт
Държавна агенция „Архиви“

Димитър Григоров е роден на 26.01.1976 г. в София. Учи в Рюгардс Скул в Копенхаген с преподаване на английски език и 133 СОУ „А. С. Пушкин“ с преподаване на руски език в София. Завършва история в СУ „Св. Климент Охридски“. Работи като преподавател по Нова и Съвременна балканска история в СУ „Св. Климент Охридски“. По настоящем е главен експерт в ДА „Архиви“.

В областта на културното наследство Димитър Григоров е сценарист на няколко документални филма, представящи българското материално и нематериално културно наследство. Сред тези продукции са и получените няколко международни награди, включително за сценарий, филми Велико Търново - в сърцето на историята (<<https://www.youtube.com/watch?v=1TSBhHYYcQ8>> (25.8.2021, 9:23) и Вила Армира - Една съживена легенда (<<https://www.youtube.com/watch?v=fbW9LZIZHG8>> (25.8.2021, 9:23).

Като главен редактор на електронното историческо списание „Анамнеза“ (2006-2018) и администратор на списание „Анамнеза“ и „Историческия

портал“ (<<http://anamnesis.info/>> (25.8.2021, 9:23) Димитър Григоров активно се занимава с дигитализирането на българско и световно културно наследство, публикувайки онлайн различни исторически ресурси. В работата си като архивист Димитър Григоров също работи най-вече за комплектуването, описанието и дигитализирането на българско и световно архивно наследство.

доц. д-р Елена Петкова,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Елена Петкова е защитила докторат в областта на икономиката и управлението на туризма. Преподава в катедра „География на туризма“ към Геологогеографски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски.“ Проявява научни интереси в областта на управлението и икономиката на туризма и културното наследство. Участвала е в национални

и международни конференции в страната и чужбина, където е представила резултатите от своята научна дейност. Била е включена в национални и практико-приложни проекти. Автор е на голям брой научни публикации, като значима част от тях се отнасят до развитието на туризма, основан на културното наследство.

д-р Ивайла Богданова,
ръководител на „Реставрационен център“,
Национална библиотека
„Св. св. Кирил и Методий“

Д-р Ивайла Богданова завършва специалност „Консервация и реставрация“ в Национална художествена академия през 2009 г. По време на обучението си специализира в Университета на Барселона, Испания, в областта на консервацията и реставрацията на обекти на хартиена основа, което е основна предпоставка за бъдещото ѝ професионално

развитие. Водена от интересите си, след завършване на висшето си образование Ивайла Богданова работи и специализира в реставрационната лаборатория на Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ към Софийския университет. През 2014 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ в направление „Социология, антропология и науки за култура – Теория и история на културата – Култура на кодекса: византийска украсена книга“. От 2014 г. до момента Ивайла Богданова е ръководител на най-старата и голяма реставрационна лаборатория в страната, специализирана в опазването, консервацията и реставрацията на обекти върху хартиена основа – Реставрационен център на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

проф. д.н. Иван Кабаков,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Проф. д.н. Иван Кабаков е преподавател в Катедра „История и теория на културата“ на СУ „Св. Климент Охридски“. Завършил е специалностите „Културология“ (1996) и „Право“ (2001) в същия университет. Работи в областта на мениджмънта, политиките за култура, културното наследство, културните права, регионалните култури и политики, правната и институционална инфраструктура на културата,

интелектуалната собственост и достъпа до култура, културата и регионалното развитие, занаятите и дизайна, графитите и политиките за градско развитие, професионалното развитие в областта на културното наследство, както и на стратегическото управление на културата.

Автор е на книгите „Мениджмънт и правна инфраструктура на културата“ (2004), „Право на културно многообразие“ (2007), „Дилеми на културата“ (2015) и „Интегрирано управление на културата“ (2017), както и е съставител на изданията „Международноправна защита на културното наследство“ (2008), „Регионът: начини на употреба“ (2011), „Идеи в мениджмънта и политиките за култура“ (2014), „Културният потенциал на народните и художествените занаяти“ (2016), „Графитите в София. Изкуство / Маркетинг / Пропаганда (2019) и „Законодателство и професионално развитие в областта на културното наследство. Историческа реконструкция и актуално състояние в Република България“ (2020). Участник е със статии и тематични

разработки в колективната монография „COVID-кризата в културата и туризма, основан на културно наследство: идеи за изход от ситуацията“ (2021) и в „Модел за основано на участие управление на Историко-археологически резерват „Сборяново“ (2021).

проф. д.н. Иля Прокопов,
Югозападен университет
„Неофит Рилски“

Проф. Иля Прокопов завършва история в СУ „Климент Охридски“ през 1977 г. Специалист в областта на античната нумизматика и приложната история. Автор е на около 160 публикации. Има издадени книги в Германия, Италия и Белгия.

Участва с доклади в Международните научни конгреси по нумизматика в Лондон (1986), Брюксел (1991), Берлин (1997), Мадрид (2003), Глазгоу (2009) и Таормина (2015). Инициира и стартира преподаването на експертиза на културни ценности във ВУЗ.

Ръководи работата на докторанти по антична нумизматика и експертиза на движими културни ценности. Обучава освен студенти и музейни експерти, също и специалисти от други области свързани с културното и историческо наследство.

д-р Милена Колева-Звънчарова,
Национална контактна точка за клъстър 2 „Култура, творчество и приобщаващо общество“ на програма Хоризонт Европа (2021-2027);
изследовател и мениджър проекти в Национален учебен център

Д-р Милена Колева-Звънчарова е историк-етнолог, с дългогодишен практически опит в представянето и опазването на културното наследство като екскурзовод, етнограф-теренист и архивист. Защити-

ла е дисертация на тема валидиране на знания и умения в областта на културното наследство, която се основава на работата ѝ с една от ценните архивни колекции на Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“. Интересите ѝ са в областта на межкултурните влияния и комуникация, материалното етнографско наследство като носител на културна памет, както и на изграждането на система за професионално развитие и повишаване на качеството на дейностите по опазване и социализация на културното наследство в неговото разнообразие от форми и проявления.

Милена Крачанова, архитект
Център за културно наследство и архитектура, архитект на Старинен град Пловдив и Старинен град Несебър

Арх. Милена Крачанова е магистър по „Опазване на архитектурното наследство“ (1998) в Университет по архитектура, строителство и геодезия и магистър по „Менджмънт и социализация на културното наследство“ (2021) в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. През 2006 г. завършва специализирано обучение по

опазване на недвижимите културни ценности към Екол де Шайо, част от Града на архитектурата и наследството, Париж, Франция и Министерство на културата на Република България.

Арх. Крачанова има богат професионален опит в областта на недвижимото културно наследство по отношение на устройственото и стратегическото планиране, консервация и реставрация, експониране и социализация. Професионалните ѝ интереси обхващат и темите за устойчиво управление на НКН и историческата градска среда; информационно-комуникационни технологии в културното наследство; оценки за въздействие в културното наследство. Тя е водещ проектант и ръководител на проекти за обекти световно културно наследство, както и на кандидатурата за вписване в Индикативната листа на ЮНЕСКО на обект „Епископската базилика и късноантичните мозайки на Филипопол, римска провинция Тракия“.

Член е на Камарата на архитектите в България, Съюза на архитектите в България Сдружение „Архитекти на наследството“ и Европа Ностра.

Д-р Мирена Станева

изпълнителен директор на Национален фонд „Култура“

Д-р Мирена Станева има повече от 15 години професионален опит в областта на културната политика и културния мениджмънт. Докторската ѝ дисертация е на тема „Реинженеринг и управление на културното наследство в Република България“ от Университета по библиотекознание и информационни технологии. Завършила е и магистърска степен по археология към

Софийския университет „Кл. Охридски“. Участвала е в стажове по културни политики и културен мениджмънт в Университета по изкуства в Белград, Сърбия и Обсерваторията по културни политики в Гренобъл, Франция.

Д-р Станева е заемала ключови позиции в областта на културната политика, управлението на проекти и програми в областта на културата. Някои от тях са: Главен експерт в Национален фонд „Култура“ в Министерството на културата на България /2007-2012/, Ръководител на Бюро „Творческа Европа – България“ /2018/. От 2012 г. работи като експерт в Регионалния център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО, а от 2021 г. е изпълнителен директор на Национален фонд „Култура“.

Д-р Станева е преподавател в катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“ към Университета за национално и световно стопанство, както и хоноруван преподавател в магистърска програма „Музеология“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

доц. д-р Михаил Груев,

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Държавна агенция „Архиви“

Доц. Михаил Груев е преподавател по съвременна българска история и етнология на етническите групи в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Бил е гост-лектор в университетите в Мюнхен, Саарбрюкен, Белград и др.

Автор е на три монографии и на студии и статии по проблемите на „възродителния процес“, колективизацията на българското село, комунистическия елит и пр. От 5 март 2015 г. е председател на Държавна агенция „Архиви“.

проф. д-р Николай Ненов,
Регионален исторически музей - Русе

Николай Иванов Ненов е професор по музеология и етнология, доктор по фолклористика, директор на Регионален исторически музей – Русе. Научните му интереси са в областта на музеологията и наследство („Общуване с наследството. В търсене на музейни траектории, ИИК „РОД“, София, 2016; „Спасяването на русенци от заколение. Градски мит и места на памет“, ИИК „РОД“, София 2012; „Летописът на свещеник Кирил и фолклорът на село Беляново“, ИИК „РОД“, София, 2006; 100 артефакта от героичното време. Визуални разкази в музея, ИИК „РОД“, София, 2018). Изкушава се от всекидневието и празниците през социализма („Албумът на КОХУ. 1967“, (в съавторство с Дилияна Иванова), ИИК „РОД“, София 2014, „33 албума от социализма“, (в съавторство с Дилияна Иванова и Искрен Великов), ИИК „РОД“, София 2016), които разчита и чрез визуалната антропология. Разнищва проблеми на градската етнология („Русе – портрет на века“, ИИК „РОД“, София, 2000; „Pentru un viitor impreuna/ За едно общо бъдеще“, Humanitas, Bucuresti, 2009 (в съавторство с Мариана Конович). Автор е на водачи из наследството („Да открием Русе. Учебно помагало по Русезнание“, ИИК „РОД“, София 2010; „Из старините на река Русенски Лом“, ИИК „РОД“, София 2012, (съвм. С. Йорданов); „Водач по Дунавския Римски Лимес в Североизточна България“, ИИК „РОД“, София 2014).

Автор на концепции за музеи и музейни експозиции, научен ръководител на образователни и изследователски проекти за проучване на местни общности. Организатор от 2009 г. на международното събитие Панаир на музейните изложби / Museum Exhibition Fair, което си поставя за задача чрез мобилност на колекциите да доведе до промяна в музейните политики.

гл. ас. д-р Петър Миладинов,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Гл. ас. д-р Петър Филип Миладинов е преподавател в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ от 2011 година. Дисциплините, на които е титуляр са основно свързани с приложението на информационните технологии в областта на хуманитарните науки. През 2016 година защитава докторат на тема – Технологииите за разширена

реалност като иновация в българските исторически музеи с научни ръководители проф. Симеон Недков и проф. Оля Харизанова. Вярва, че притежанието на дадено техническо средство, не води до успешни резултати само по себе си. Затова в предложения от него курс се набляга на изграждането и приложението на информационни системи, насочени към социализацията на културното наследство.

гл. ас. д-р Раденка Митова,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Раденка Митова защитава докторска дисертация по География на туризма и рекреацията в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ през 2017 г. Оттогава води курсове в бакалавърските и магистърски програми на специалностите „Туризм“, „География“ и „Регионално развитие и политика“ по Въведение в туризма, География на туризма и Устойчиво развитие на туризма: сертификати

и стандарти. Автор е на над 20 публикации в областта на устойчивото развитие на туризма, туризма, базиран на културното наследство, иновациите в туризма. Научните ѝ интереси са насочени към екологичните въздействия на туризма и рекреационната екология, културни (рекреационни) екосистемни услуги, предоставяни от обекти на природно наследство, използване, популяризиране и опазване на природното и културното наследство чрез туризъм и рекреация, изследване на иновативни бизнес модели в туризма. От 2018 г. участва в няколко научни

програми и проекти: Културно-историческо наследство, национална памет и социално развитие (Министерство на образованието, 2018); Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“ (Софийски университет, 2018), 3) Оценка на рекреационния капацитет в района на циркуса на Седемте рилски езера, Национален парк „Рила“ към Национална програма „Млади учени и постдокторанти“ (Министерство на образованието, 2019, 2020 г., 2021); Иновации в градския туристически продукт на София (2019, 2020). Тя е автор на книгата „Концепция за устойчиво развитие на туризма на Витоша“ (2020) и съавтор на „Covid-кризата в културата и туризма, основан на културното наследство: идеи за преодоляване на ситуацията“ (2021).

гл. ас. д-р Светослав Живков,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Д-р Светосла Живков е преподавател по Нова българска история в Исторически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Специалист в областта на партийните и изборните системи. Експертната му се използва в редица инициативи, свързани с училищното образование. Автор е на една монография и редица статии.

Член е на Международната асоциация по българистика и участва в различни проекти в тази научна област.

гл. ас. д-р Симеон Петров,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Симеон Петров е доктор по политология и публична администрация, щатен преподавател в катедра „Публична администрация“ във Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Специализирал е счетоводство, европейска интеграция и международни отноше-

ния. Води лекционни курсове и семинарни занятия по Теория на управлението, Формиране и осъществяване на публичните политики, Методи и техники за анализ на публичните политики, Социална политика, Управление на проекти в областта на заетостта и социалното включване и др. Защитил е дисертационен труд на тема „Промяната на публичните политики. Европейска политика на заетост“. Има трайни интереси и десетки публикации в областта на науката за публичните политики, политиките на пазара на труда и организациите с идеална цел, консултант и експерт в множество научно-изследователски проекти. Член на Българска асоциация по политически науки и редакционната колегия на списание „Публични политики.bg“.

проф. д. ик. н. Соня Милева,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Проф. д. ик. н. Соня Милева е преподавател в Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Завършила е „Международен туризъм“ (1999) в УНСС, защитава ОНС „доктор“ по маркетинг - конкурентоспособност на туристическия продукт (2003) в УНСС, доктор на икономическите науки (2016) и професор в СУ „Свети Климент Охридски“ (2016).

Директор на магистърските програми по „Икономика и управление на туризма“ и „Мениджмънт на историческото наследство“ в периода 2002-2018, а от 2019 на новата магистърска програма „Дигитален мениджмънт в туризма“ (2019-) в Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

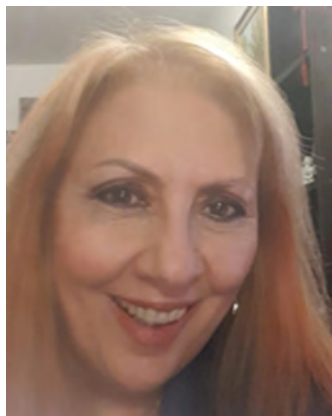
Работи в областта на стратегическото управление и маркетинга на секторно ниво, развитие на дестинацията, конкурентоспособност на туристическия продукт, влияние на глобализацията и развитието на международния туризъм, както и компетенциите на обучаемите на различни квалификационни нива в областта на туризма.

Член на Постоянната комисия по Обществени науки на Фонд научни изследвания (2019, 2020, 2021), Член на Временната комисия по Обществени науки на Фонд научни изследвания (2018, 2019, 2020). Външен експерт при разработването на таксономията на ESCO (European Skills, Competencies and Occupation) към Генерална дирекция на Европейската комисия за заетост, социални въпроси и

приобщаване (2015-2018). Оценител и експерт по програма COST на ЕС и Еразъм+ (2021).

Има научно ръководство на 10 успешно защитили ОНС „доктор“. Отговорен редактор на списание „Science & Research“ на Българската Камара за Образование, Наука и Култура. Гост лектор в редица университети Португалия, Финландия, Великобритания, Кипър и други.

Автор е книгите „Рекреация чрез специализиран туризъм“ (2004), „Международен туризъм“ (2011), „Структурни изменения и темп на развитие на туризма под влияние на глобализацията“ (2015). Има над 100 публикации, като е съ-автор и съставител на изданията „Събития и туризъм“ (2019), „Research, Development and Education in Tourism“ - Cambridge Scholar Publishing (2019).

доц. д-р Таня Томова,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Татяна Томова е доктор на политическите науки, доцент в катедра Публична администрация на СУ „Св. Климент Охридски“. Води лекционни курсове по Публични политики, Социална политика и Изработване на политики в Европейския съюз. Автор е на монографиите „Теория на социалната политика“, „Публичните политики“, „Българският път в социалната политика“ и „Процесът на политиките: управление, основано на стесненията“ както и на множество научни студии и статии. Участва в поредица от проекти, предназначени за публичните власти на национално и местно равнище. Била е национален експерт в европейски проекти в областта на социалната политика и заетостта. Работила е като оценител на проекти в европейските образователни програми. Член е на Българската асоциация по политически науки и на редакционните колегии на сп. „Политически изследвания“ и „Публични политики.bg“.

гл. ас. д-р Тодор Т. Петев,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Гл. ас. Тодор Петев е преподавател във Факултет по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“. Завършил е философия и изкуствознание. Има преподавателски, изследователски, и административен опит в редица учебни заведения, музеи и неправителствени организации. Съосновател на е Фондация „Моят музей“, която подпомага развитието на образователния и социализиращ потенциал на българските музеи. Съставител е на сборниците: „Музейни експозиции и стандарти. Поглед напред“ (2017) и „Наръчник на музейния специалист за работа с публики“ (2019).

доц. д-р Тодор Попнеделев,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Доц. Тодор Попнеделев е преподавател в Исторически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и два мандата е бил негов зам.-декан, и един декан. Той е председател на Международната асоциация по българистика. Участвал е в екипи на редица проекти с изследователски фокус върху развитието на българистиката и културното наследство - Университетски комплекс по хуманитаристика, Професионално развитие в областта на културното наследство. Ръководител е на проектния екип SUDigital дигитални ресурси за проучване, опазване и популяризиране на българското културно-историческо наследство.

доц. д-р Христо Беров,
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Доц. Христо Беров е специалист в областта на стопанската история на Балканите. Той е ръководител на Дигитализационния център на Исторически факултет към Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Центърът е създаден като резултат от проект с изследователски фокус върху дигитализацията на културноисторическото наследство и вече 10 години

се развива под негово ръководство. Наред с това е представител в международната мрежа ICARUS - International Centre for Archival Research, сътрудник на Държавна агенция архиви и на Министерство на външните работи.

Автор е на три монографии и редица студии и статии. Участва е в екипи на различни проекти с фокус върху новите технологии и тяхното приложение в образованието и областта на културното наследство (SUDigital дигитални ресурси за проучване, опазване и популяризиране на българското културно-историческо наследство; Подобряване на достъпа до образование и обучение за студентите в магистърските програми на Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ чрез развитие на електронни форми на дистанционно обучение; Професионално развитие в областта на културното наследство; CultUrEn – културното наследство като фактор за постигане на устойчива градска среда и т.н.

**ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ В ОБЛАСТТА
НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО**
ИНТЕГРИРАНИ ОБУЧИТЕЛНИ ПРОГРАМИ

Съставители: *Иван Кабаков, Ани Истаткова*

Редакция и предпечат: *Ани Истаткова*

Формат 70x100/16

Печатни коли 4

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

www.unipress.bg